

Soudní lékařství je odvětví, v němž se odráží vědění především lékařství samého, ale zvláštní význam tohoto pozoruhodného odvětví vyplývá právě ze vztahu ke kriminalistice a právním vědám vůbec. Vedle služby spravedlnosti, jíž přispívá zejména k posilování společenského vědomí, že trestný čin proti životu a zdraví nezůstane neodhalen, se podílí samozřejmě i na plnění dalších úkolů (souvisejících zejména se zdravotnictvím jako takovým a s vysokým školstvím).

Případy, kdy spáchaný trestný čin končí zmařením lidského života či životů, patří obecně k těm nejzávažnějším.¹ O to větší by pak samozřejmě mělo být úsilí a nasazení všech, kteří se na takových kauzách podílejí, aby pečlivě vedeným vyšetřováním dokázali vrátit čas a pokusili se krok za krokem objasnit, co se ve skutečnosti stalo. Soudní lékařství tak jakoby v temnotách, jež případné zločiny zakrývají, naznačuje onu správnou cestu, po níž je třeba se ubírat a podává tak trestnímu právu pomocnou ruku.

Při vyslovení povolání soudního lékaře, zejména ve spojitosti s jeho činností, vyskočí mnoha lidem na těle husí kůže. Jistě, práce soudních lékařů je bezpochyby výrazně specifická a nejdenní z nás se otrásá hrůzou při představě toho, co se také těmto lidem objeví na pitevním

stole. Nicméně i přesto, že soudní lékaři přicházejí o zadostiučinění z uzdravených pacientů, je jejich práce skutečně důležitá a smysluplná.

Obecně lze říci, že obory jakými jsou soudní lékařství a patologie jsou pro většinu lidí zahaleny tajemstvím, maximálně je znají z televizních obrazovek či filmových pláten. Pro mnohé jsou pak až příliš spojené se smrtí, tedy s tématem, se kterým raději nechtějí mít nic společného.

Předně je třeba si na tomto místě uvědomit, že tyto dva obory od sebe musíme odlišovat; pokud se někde hovoří o soudním lékařství a patologii jako o jednom a totéž oboru, je to chyba. Lidé tyto dvě disciplíny zaměňují velmi často. Jsou to ale přitom dva zcela samostatné lékařské obory, jejichž společným jmenovatelem je vesměs jen používání pitevny.² Patologie představuje jeden ze základních diagnostických oborů, jeho těžištěm je dnes mikroskopická diagnostika nemocí. Také předmět zájmu patologa a soudního lékaře o mrtvé tělo je naprosto rozdílný. Zjednodušeně řečeno: patolog provádí pitvy zemřelých na chorobu ve zdravotnických zařízeních, zatímco soudní lékař provádí pitvy v případech, kdy není u dotyčného známa příčina smrti a u zemřelých násilnou smrtí. Patolog se zkrátka zabývá čistým lidským tělem, nesetkává se například s posmrtnými změnami typu hniloby. Pro soudního lékaře jsou tyto jevy, včetně devastace těl, téměř denním chlebem. Již na úvod je ovšem třeba také podotknout, že soudní lékařství není jenom pitevna, i když je to pro ně jakýsi základ. Jde také o to doplnit nález při pitvě mikroskopickým vyšetřením orgánů, dále sem patří i soudní toxikologie, vyšetřování alkoholu v krvi, vyšetřování stop na místě činu či znalost medicínského práva.

Vzhledem ke značné rozsáhlosti oboru soudního lékařství a omezenému rozsahu diplomové práce je zde naprosto nemožné obsáhnout celou jeho vskutku zajímavou problematiku. Kterým oblastem se tedy pro účely diplomové práce budu na příštích stránkách věnovat? Úvodní části mé práce pojednávají o oboru soudního lékařství, jeho historii a koncepci soudnělékařské služby v České republice. V dalších kapitolách se pokusím čtenáři přiblížit úlohu a postup lékaře při prohlídce živých osob, dále též samozřejmě při prohlídce zemřelých, následují pasáže věnované pitvě jako významnému posmrtnému vyšetření organismu. Pro následující kapitoly jsem z rozsáhlého okruhu otázek soudního lékařství vybrala v praxi často se vyskytující problematiku dušení a násilné smrti udušením. Lze sem zařadit tzv. strangulaci (oběšení, uškrcení, zardoušení), uzavření zevních dýchacích cest zakrytím (zalehnutím), dále uzavření dýchacích cest ucpaním cizími tělesy – udávení, dále sem patří tzv. traumatická a polohová asfyxie, udušení v malém prostoru vydýcháním vzduchu, neadekvátním složením vzduchu a v neposlední řadě sem řadíme i utopení.³ Na konec uvádím pro trestní právo významná hlediska pro posuzování poškození života a zdraví z aspektu soudního lékaře a také nesmíme zapomenout na důležitou úlohu lékaře v soudním řízení a oblast lékařské odpovědnosti.